

Kommunrevisorerna granskar

**UMEÅ KOMMUN
FRITIDSNÄMNDEN**

Grundläggande granskning 2020

1. Inledning och bakgrund

Revisorerna är kommunfullmäktiges organ för kontroll och ansvarsprövning av styrelser och nämnder. Revisorerna ska årligen granska verksamheten inom nämndernas verksamhetsområden i den omfattning som följer av god revisionssed. Enligt kommunallagen (12. kap 1 §) är revisionens uppgift att pröva om:

- Verksamheten sköts ändamålsenligt
- Verksamheten ur ekonomisk synvinkel sköts tillfredsställande
- Räkenskaperna är rättvisande
- Den interna kontrollen är tillräcklig

Revisorernas årliga granskning består av såväl en grundläggande granskning som av ett antal fördjupade granskningar. Den grundläggande granskningen är den löpande granskning som varje år genomförs avseende styrelse och nämnder, och består av tre delar:

- granskning av delårsrapport och årsredovisning
- granskning av måluppfyllelse
- granskning av intern styrning och kontroll

Den grundläggande granskningen är till sin karaktär en fortlöpande insamling av fakta och iakttagelser. Granskningen ska ge underlag för att bedöma styrelsens och nämndernas styrning, uppföljning och kontroll, säkerhet i redovisningssystem och rutiner samt måluppfyllelse, för att kunna uttala sig i ansvarsfrågan. Den grundläggande granskningen kommer att fortgå fram till revisionens slutliga bedömningar i revisionsberättelsen rörande 2020.

1.1 Syfte

Det övergripande syftet med den grundläggande granskningen är att utgöra en grund till revisorernas bedömning om styrelse och nämnder har skapat förutsättningar för tillräcklig styrning, uppföljning, och kontroll av verksamheten.

1.2 Avgränsningar

Den grundläggande granskningen avser år 2020. Den del av den grundläggande granskningen som avser delårsbokslut och årsbokslut redovisas i särskilda granskningsrapporter. I de bedömningar som görs i denna rapport har endast de resultat och de prognoser som redovisas i samband med nämndens delårsrapport (T2) beaktats. För en samlad bedömning av årets resultat, se revisionsberättelse och revisionsredogörelse för 2020.

1.3 Revisionskriterier

Med revisionskriterier avses de bedömningsgrunder som bildar underlag för revisionens slutsatser och bedömningar. I denna granskning utgörs revisionskriterierna av:

- Kommunallagen
- Budget och uppdragsplaner 2020
- Nämndernas reglementen

1.4 Ansvarig nämnd

Iakttagelserna i denna rapport avser fritidsnämnden. Fritidsnämnden ansvarar enligt reglementet för den politiska styrningen av Umeå kommuns fritidsverksamhet. Nämnden har hand om stöd till föreningsverksamheten, verksamhet och drift av anläggningar knutna till fritidsnämndens

verksamhetsområde, egna verksamheter i form av fritidsgårdsverksamhet, motionsaktiviteter och arrangemang, samt de kommungemensamma anläggningar som fullmäktige bestämmer.

1.5 Genomförande

Dialogmöten har genomförts med respektive nämnd med syfte att bedöma om styrelse och nämnder har en tillräcklig struktur för styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten. Detta för att säkerställa att de lever upp till de mål och beslut som fullmäktige fastställt.

I årets grundläggande granskning har presidiet i styrelse och nämnder skriftligt besvarat generella och nämndspecifika frågor samt ett bedömningsformulär. De svar som lämnats har använts som underlag till de dialoger som genomförts med respektive presidium under augusti 2020. Vid presidiedialogerna gavs revisorerna även möjlighet att ställa kompletterande frågor.

Motsvarande underlag har även använts vid de träffar som genomförts under hösten med nämnder och styrelse. Syftet med dessa dialogmöten har varit att ge samtliga ledamöter möjlighet att yttra sig och föra en diskussion kring de svar som lämnats av respektive presidium.

För att få en helhetsbild av styrelsens/nämndens arbete, har de underlag som upprättats (formulär och anteckningar från dialoger) kompletterats med insamling, genomgång och analys av relevanta styr- och uppföljningsdokument.

Utöver detta har en enkät skickats ut till samtliga ordinarie ledamöter och ersättare i Umeå kommuns nämnder. I enkäten ombads ledamöterna och ersättarna besvara frågor avseende styrelsens/nämndens ekonomi, interna kontroll och målstyrning. Revisorerna har valt att inte redovisa enkätresultaten i rapporterna för den grundläggande granskningen i de nämnder där svarsfrekvensen var under 50 procent. Fritidsnämnden hade en svarsfrekvens på 45 procent.

Den grundläggande granskningen baseras på revisorernas riskanalys och omfattar samtliga nämnder och styrelser. Den ger också underlag att under året uppdatera revisorernas riskanalys. Den grundläggande granskningen pågår under hela granskningsåret. Den information som inhämtats i samband med den grundläggande granskningen beaktas även vid revisorernas riskanalys inför kommande år.

1.6 Begreppsförklaringar

Nedan följer en förklaring av de begrepp som revisorerna använder vid sin bedömning:

- Bristfällig – Omedelbara förstärkningar krävs
- Tillräcklig – Behov av förstärkningar föreligger
- Ändamålsenlig – God följsamhet inom området
- Tillfredsställande – Mycket god följsamhet inom området

Det är också dessa begrepp som nämnderna har gjort sin bedömning/självskattning utifrån vid besvarandet av bedömningsformuläret.

2. Bedömningsformulär

2.1 Intern kontroll

I vilken utsträckning bedömer nämnden sin följsamhet till följande lagkrav, samt åtaganden enligt reglementen och styrande dokument:

Åtagande	Krav enligt	Nämndens bedömning av följsamheten	Hänvisning till underlag och exempel som styrker bedömning
<i>2.1.1 Nämnden ska se till att den interna kontrollen är tillräcklig och att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredsställande sätt.</i>	Kommunallagen (2017:725) 6 kap. 6 §, Riktlinjer för intern styrning och kontroll	☐ Bristfällig ☐ Tillräcklig ☒ Ändamålsenlig ☐ Tillfredsställande	
<i>2.1.1.1 Har nämnden varit aktiva i genomförandet av en riskanalys, inkl. värdering och vägledning i hantering av riskerna?</i>	Handledning - intern styrning och kontroll (KS 2019-12-19)	☒ Ja ☐ Nej	Nämnden har varit delaktig i rutinen för internkontroll. Workshop om internkontroll genomfördes 2019-08-29. Under workshopen tog nämnden fram kontrollområden, gjorde en riskanalys samt värderade riskerna och gav vägledning till hur riskerna skulle hanteras. Se bilaga Kallelse/föredragningslista FN 2019-08-29. Utkast till uppdragsplan och internkontrollplan presenterades för FN 2019-10-30 § 55.
<i>2.1.1.2 Har nämnden fastställt riskanalys?</i>	Handledning - intern styrning och kontroll (KS 2019-12-19)	☒ Ja ☐ Nej	2019-11-27, §67
<i>2.1.1.3 Har nämnden fastställt internkontrollplan?</i>	Handledning – intern styrning och kontroll (KS 2019-12-19)	☒ Ja ☐ Nej	2019-11-27, §67 Se bilaga internkontrollplan 2020
<i>2.1.1.4 Har nämnden beslutat om</i>	Handledning - intern styrning	☒ Ja ☐ Nej	2020-03-20, §14 Se bilagor internkontrollplan 2019

Åtagande	Krav enligt	Nämndens bedömning av följsamheten	Hänvisning till underlag och exempel som styrker bedömning
<i>uppföljning av internkontrollplanen?</i>	och kontroll (KS 2019-12-19)		och Uppföljning av internkontrollplan 2019 2020-05-20, § 21 Se bilaga Uppföljning internkontrollplan T 1 2020
<i>2.1.1.5 Har nämnden gjort en värdering om den interna kontrollen är ändamålsenlig och tillräcklig?</i>	Handledning - intern styrning och kontroll (KS 2019-12-19)	X Ja ☐ Nej	§9, 2020-02-19 §21, 2020-05-20
<i>2.1.1.6 Har nämnden tillsett att kommunstyrelsen tagit del av nämndens uppföljning av internkontrollplanen?</i>	Handledning - intern styrning och kontroll (KS 2019-12-19)	X Ja ☐ Nej	Arbetet med internkontrollplanen har genomförts enligt rutin och beslut har expedierats till KS diarium.
<i>2.1.2 Nämnden ska årligen planera kontroller så att attestreglementet följs.</i>	Attestreglemente	☐ Bristfällig X Tillräcklig ☐ Ändamålsenlig ☐ Tillfredsställande	Kommunens fakturasystem Proceedo innebär att varje kostnadsställe är kopplat till en ansvarig chef som attestant. Vid förändringar av chefer, skickas underlag till inköpsprocessen som uppdaterar systemet. Attesterande chef är aldrig samma som beställer. Dock kräver systemet endast en attest. Nämnden önskar att systemet hade haft tvåhandsprincipen, åtminstone vid högre belopp. Eftersom systemet i sig alltid skickar fakturan till rätt attestant görs inga vidare kontroller av vem som attesterat vad. Däremot gör nämnden en

Åtagande	Krav enligt	Nämndens bedömning av följsamheten	Hänvisning till underlag och exempel som styrker bedömning
			rimlighetskontroll av kostnader och intäkter i samband med varje månadsbokslut och eventuella rättningar av konton/perioder osv. Stickprovskontroller genomförs på vissa konton vår och höst, framförallt gällande representation och resor.
2.1.2.1 Har nämnden vidtagit några åtgärder för att stärka attestrutinerna?		☐ Ja ☒ Nej	Inga ytterligare åtgärder än ovanstående.

Lakttagelser

Fritidsnämnden antog i november 2019 en internkontrollplan för 2020. Nämndens internkontrollplan består av tre delar; riskinventering, riskvärdering och internkontrollplan. Nämnden beskriver risker inom områdena; ekonomi, samhällsplanering, bidragshantering, nya verksamhetskrav/ny lagstiftning, jämställdhet, jämlikhet, kompetensförsörjning, klimatet, fastighet/anläggning och efterlevnad i föreningar.

Internkontrollplanen innehåller 13 identifierade risker. Riskbeskrivningarna har ett värde baserat på en värdering av sannolikhet och konsekvens. Nedan följer de risker med högst riskvärde:

- Undanträngningseffekter mellan verksamheter i kommunen och internt på fritid. Nedläggning eller neddragning av verksamhet pga. ekonomiska förutsättningar. Beslut fattas på felaktiga grunder. Risk för fördyrning pga. uteblivet underhåll.
- Att inte ha framförhållning och tar med fritidsfrågor i samhällsplanering. Att förståelsen för fritidsfrågor inte finns med i den långsiktiga planeringen på övergripande nivå, med social hållbarhet i fokus. Förtätning leder till att spontanytor försvinner. Fokus är endast på 5 km staden. Landsbygden tappas bort.

Av internkontrollplanen framgår att riskerna i internkontrollplanen återrapporteras i samband med T1, T2 och/eller T3-uppföljningen. I maj 2020 godkände nämnden sin internkontrollrapport för januari-april. I september 2020 godkände nämnden sin delårsrapport för januari-augusti 2020, inklusive internkontrollrapport. I beslutet framgår att nämnden bedömer att den interna kontrollen och styrningen är tillräcklig.

I internkontrollplanen framgår när i tid åtgärder ska återrapporteras och i de allra flesta fall vem som ansvarar för åtgärden. Det framgår dock i varierande utsträckning i internkontrollplanen hur kontroller av åtgärder för identifierade risker ska ske. Till exempel beskriver nämnden åtgärd för en risk (R16) enligt följande; "Ej egen åtgärdsplan. Kännedom finns och följs löpande".

Nämnden antog i januari 2021 internkontrollrapport för helåret 2020. Av beslutet framgår att nämnden bedömer att den interna kontrollen och styrningen är ändamålsenlig och tillräcklig.

Bedömning

Vi bedömer att nämnden säkerställt en tillräcklig struktur för intern kontroll avseende verksamhet och den ekonomiska redovisningen. Av kommunens riktlinjer för intern styrning och kontroll (reviderad av fullmäktige 2011-09-26, § 153) framgår att en riskanalys ska göras och dokumenteras i syfte att identifiera omständigheter som utgör risk för att inte uppfylla de krav som ställs på verksamheten. Nämnden har fattat beslut om riskanalys och internkontrollplan samt har gjort en värdering av den interna kontrollen.

2.2 Målstyrning

I vilken utsträckning bedömer nämnden sin följsamhet till följande lagkrav, mål och beslut samt åtaganden kopplade till ett urval av fullmäktiges mål och uppdrag:

Åtagande	Krav enligt	Nämndens bedömning av följsamheten	Hänvisning till underlag och exempel som styrker bedömning
<i>2.2.1 Nämnden ska se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige bestämt, samt de bestämmelser i lagar och författningar som verksamheten omfattas av.</i>	Kommunallagen (2017:725) 6 kap. 6 §, Reglemente för Umeå kommuns styrelse och nämnder		Fritidsnämnden använder sig av Notisum för att sköta sin lagbevakning. Nämnden har en så kallad laglista som revideras löpande.
<i>2.2.1.1 Har nämnden säkerställt att samtliga av fullmäktiges kommunövergripande/genorella mål beaktas i uppdragsplanen?</i>		XJa ☐ Nej	Kommunens övergripande mål är inarbetade i fritidsnämndens uppdragsplan. Beslut om uppdragsplan, 2019-11-27, §67
<i>2.2.1.2 Har nämnden säkerställt att samtliga av fullmäktiges mål och uppdrag som berör nämnden beaktas i uppdragsplanen?</i>		X Ja ☐ Nej	De mål och uppdrag som fritidsnämnden delegerats enligt reglementet har arbetats in i uppdragsplanen. Detsamma gäller de särskilda mål och uppdrag som tilldelats fritidsnämnden specifikt från fullmäktige och vilja som kommer från fritidsnämnden. Beslut om uppdragsplan 2019-

Åtagande	Krav enligt	Nämndens bedömning av följsamheten	Hänvisning till underlag och exempel som styrker bedömning
			11-27, §67. Se bilaga uppdragsplan 2020.
<i>2.2.1.3 Har nämnden löpande under året tagit aktiva beslut utifrån uppföljning om åtgärder för att uppnå måluppfyllelse?</i>		X Ja ☐ Nej	Beläggning anläggningar, jämställdhet fritidsgårdar, ekonomitaxor /avgifter bad, bidrag till föreningslivet
<i>2.2.2 Nämnden ansvarar för att det egna verksamhetsområdet kontinuerligt följs upp och utvärderas.</i>	Reglemente för Umeå kommunstyrelse och nämnder samt tillämplig lagstiftning för verksamheten.	☐ Bristfällig ☐ Tillräcklig ☐ Ändamålsenlig X Tillfredsställande	Systematisk uppföljning tertialvis genom en rapport skriftlig och muntlig i nämnd. 2020-02-19, §9 Se bilaga verksamhetsuppföljning 2019. 2020-05-20, §21 Se bilaga Fritidsnämndens rapport till kommunstyrelsen för perioden januari till april. Specifika områden följs upp löpande efter behov och önskemål från nämnden, tex uppföljning av föreningars ekonomiska situation under Corona.
<i>2.2.3 Nämnden har ansvar att verka för att samråd sker med brukare av nämndens tjänster</i>	Kommunallagen (2017:725) 8 kap. 3 §, Reglemente för Umeå kommunstyrelse och nämnder	☐ Bristfällig ☐ Tillräcklig X Ändamålsenlig ☐ Tillfredsställande	-Brukarråd kring lokaler och anläggningar -Föreningsträffar och dialogmöten -Direktinflytande på gårdar /mötesplatser -Enkäter och undersökningar. Exempelvis

Åtagande	Krav enligt	Nämndens bedömning av följsamheten	Hänvisning till underlag och exempel som styrker bedömning
			utvärdering av leverantörer vid upphandling av nytt boknings- och bidragssystem. Regelbundna enkäter till unga på gårdar, föreningar i kontakt med föreningsbyrån samt brukare av lokaler och anläggningar
<i>2.2.4 Nämnden ska verka för att samverkan sker mellan styrelse och nämnder för att gemensamt nå kommunens övergripande mål</i>	Reglemente för Umeå kommuns styrelse och nämnder	XBristfällig ☐ Tillräcklig ☐ Ändamålsenlig ☐ Tillfredsställande	- Fritid Unga samverkar med skolor -Föreningsbyrån hanterar föreningsbidrag för andra nämnder och verksamheter -Lovverksamheten sker i samverkan med andra nämnder -integrationsarbete
<i>2.2.4.1 Fungerar samverkan i övrigt med andra nämnder och andra externa aktörer fungerar väl?</i>		☐ Ja X Nej	Samverkan med fastighet och skolan, se tidigare svar.

lakttagelser

I fritidsnämndens uppdragsplan finns en beskrivning av fullmäktiges övergripande mål avseende yttre och inre kvalitet samt fullmäktiges mål och uppdrag med tillhörande uppdrag som särskilt berör nämnden.

Fritidsnämnden har fyra mål för nämndens verksamheter:

- Umeå ska vara en idrottskommun som ska kännetecknas av ett brett idrottsutövande, idrott på elitnivå, ett stort utbud av arrangemang och samverkan med gymnasium och universitet.
- Umeå ska vara en ungdomskommun som kännetecknas av en utvecklande, främjande och trygg miljö med fokus på ungas medskapande och deltagande i den demokratiska processen.
- Umeå ska vara en hälsokommun som erbjuder kommunens invånare en livsmiljö som främjar en god folkhälsa med möjligheter till inflytande, delaktighet, social gemenskap, spontanverksamhet, motion, rekreation och friluftsliv.

- Umeå ska vara en föreningskommun som möjliggör och stödjer ideellt engagemang som bidrar till ett brett och berikande fritidsombud som är jämlikt och inkluderande för alla.

Nämnden har brutit ned fullmäktiges mål till egna uppdrag som återfinns i nämndens styrkort. För respektive nämndmål har nämnden beslutat om särskilda resultatmått. I styrkortet framgår kopplingen mellan fullmäktiges övergripande mål, nämndens egna mål, samt valda resultatmått. I styrkortet finns, förutom målvärde för 2020, målvärde för 2018 och 2019.

I tertialrapporteringen per augusti finns en bedömning av måluppfyllelse för fullmäktiges uppdrag som nämnden särskilt berörs av.

I nämndens verksamhetsuppföljning för helåret redovisar nämnden måluppfyllelse för fullmäktiges uppdrag som nämnden särskilt berörs av. Nämnden följer även upp de resultatmått som återfinns i nämndens styrkort.

Bedömning

Vi bedömer att nämndens målstyrning är ändamålsenlig. Enligt reglementet för Umeå kommuns styrelse och nämnder (2014-11-24, § 150) har samtliga nämnder i uppdrag att se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt. Vi noterar att nämnden förhåller sig till fullmäktiges övergripande mål. Nämnden har tolkat mål och uppdrag från fullmäktige och brutit ned flera av dessa så att de fungerar som styrsignaler till verksamheten, delvis genom nämndens styrkort, men även i verksamhetsuppföljningen. Vi noterar att nämnden själv bedömer att den kommuninterna samverkan för att nå kommunens övergripande mål är bristfällig men bedömer inte att det påverkar nämndens övergripande målstyrningsarbete.

2.3 Ekonomi

I vilken utsträckning bedömer nämnden sin följsamhet till följande lagkrav samt åtaganden som fullmäktige ålagt enligt reglemente:

Åtagande	Krav enligt	Nämndens bedömning av följsamheten	Hänvisning till underlag och exempel som styrker bedömning
2.3.1 Nämnden ska ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet.	Kommunallagen (2017:725) 11 kap. 5 § Fullmäktiges riktlinjer för god ekonomisk hushållning.	☐ Bristfällig ☐ Tillräcklig ☐ Ändamålsenlig ☒ Tillfredsställande	Se tertialrapporter
2.3.1.1 Har nämnden anpassat verksamheten utifrån de förutsättningar som anges i budget?		☒ Ja ☐ Nej	Under flera år har nämnden utökat verksamheten, tex nya anläggningar utan tillskott av ram. Detta har skett via produktionsökning/god personalplanering osv. Nu går det ej att tänja med på

			budgeten. "Glapp" finns i budgeten för hyran på Navet där diskussioner pågår kring en lösning. Nämnden har äskat medel men ej fått några (gäller tex fotbollstältet, samordning lovaktiviteter, bidrag till Fritidsbanken m.m.)
<i>2.3.1.2 Får nämnden tillräckliga underlag avseende ekonomi och verksamhetens utveckling för att kunna göra de prioriteringar och vidta de åtgärder som krävs för att nå en ekonomi i balans?</i>		X Ja ☐ Nej	Presidiet får information månatligen om ekonomiskt utfall och årsprognos, nämnden får information tertialvis via dels skriftlig verksamhetsrapport, dels muntlig presentation.
<i>2.3.1.3 Prognostiserar nämnden ett underskott för året?</i>		X Ja ☐ Nej	Ja, pga. Covid-19 som har inneburit uteblivna intäkter framförallt på bad men även uthyrningshallar.
<i>2.3.1.4 Om ja på fråga 2.3.1.3 - har nämnden under året tagit aktiva beslut om åtgärder för att nå en ekonomi i balans?</i>		X Ja ☐ Nej	Nämnden kommer inte kunna nå en budget helt i balans detta år. Åtgärder görs inom alla verksamheter, vissa stänger helt eller delvis. Överlag återhållsamhet för att minska kostnaderna. Uteblivna intäkter är så pass stora, att

			det inte går att möta med minskade kostnader under innehavande år. En åtgärdsplan håller på att upprättas och ska presenteras i KSNAU.
<i>2.3.2 Nämnden ska rapportera till fullmäktige om hur verksamheten utvecklas och hur den ekonomiska ställningen är under budgetåret.</i>	Reglemente för Umeå kommuns styrelse och nämnder samt kommunallagen.	☐ Bristfällig ☐ Tillräcklig ☒ Ändamålsenlig ☐ Tillfredsställande	Nämnden rapporterar till KF varje tertial. Däremellan gör nämnden (från år 2020) en förenklad rapport som central ekonomi rapporterar till fullmäktige.
<i>2.3.3 Har nämnden månatligen rapporterat till kommunstyrelsen om nämndens ekonomiska ställning?</i>	<p>Kommunstyrelsens uppgift är att leda och samordna planeringen och uppföljningen av kommunens ekonomi och verksamheter. Kommunstyrelsen beslutar om omfördelning av medel som under löpande år frigörs genom samordningsvinster samt vid behov för över/underskottshantering mellan nämnder.</p> <p>I planeringsförutsättningarna/budgetbeslutet för 2020 ställs krav på nämnder som redovisar eller befarar ett underskott över en procent av tilldelad budgetram. Om underskottet uppgår till mer än 1 mnkr, ska nämnden snarast redovisa en prissatt åtgärdsplan till kommunstyrelsen och vidta de åtgärder som krävs för att uppnå en budget i balans. Om planerade åtgärder innefattar väsentlig förändring av beslutad servicenivå ska ärendet beredas för hantering och beslut i kommunfullmäktige.</p>	☒ Ja ☐ Nej	Nämnden rapporterar inte månatligen till KS, endast tertialvis. Däremellan rapporterar central ekonomi en förenklad rapport till KS. En åtgärdsplan håller på att upprättas och ska presenteras i KSNAU.

Lakttagelser

Av nämndens tertialuppföljning framgår att resultatet under andra tertialet uppgick till -6 547 tkr. Den negativa budgetavvikelsen beror främst på Coronapandemin. Prognosen för helåret var -7 700 tkr. Årsprognosen är osäker med anledning av Coronapandemin och nämnden utesluter inte att uteblivna intäkter kan bli ännu högre än prognostiserat samt att föreningars skulder kan komma att öka. För januari-augusti fanns de största ekonomiska avvikelserna inom badanläggningsverksamheten (- 5 600 tkr) och uthyrning av skolidrottshallar och övriga fritidsanläggningar (ca – 1000 tkr). Kommunens badanläggningar prognostiserar störst avvikelse vid årets slut (-10 000 tkr).

Vi noterar att nämnden under året inte har erhållit medel från statsbidrag för att täcka upp för inkomstbortfall.

Utfallet för helåret redovisas i nämndens verksamhetsuppföljning och uppgår till – 11 958 tkr. Detta är en försämring mot lämnad prognos med – 4 258 tkr. Den främsta orsaken till ett sämre helårsresultat än prognostiserat är att två större ersättningar uteblev motsvarande 3 500 tkr. Effekterna av Coronapandemin beräknas stå för – 8 500 tkr. Vi noterar att nämnden i en hemställan har föreslagit kommunstyrelsen att nämndens negativa resultat avskrivs i bokslutet.

Bedömning

Utifrån vad som framkommit av denna översiktliga granskning bedömer vi att nämndens interna ekonomistyrning är tillräcklig. Med anledning av att den grundläggande granskningen är översiktlig görs bedömningen med begränsad säkerhet.

Som en del i att nå det lagstadgade målet om god ekonomisk hushållning bedömer vi dock att det är av vikt att nämnden vidtar åtgärder för att komma tillrätta med det redovisade underskottet som prognostiserats tidigare under året.

3. Frågeställningar till nämndens presidium

3.1 Generella frågeställningar till samtliga nämnder

Har nämnden säkerställt att det finns rutiner och en beredskap för att hantera ej planerad frånvaro hos nyckelpersoner?

Enligt nämnden pågår arbete med att säkerställa successionsordningen i fritidsförvaltningen. På ledningsnivå är det säkerställt i delegationsordningen. Nämndens arbete fokuserar på tjänstepersoner för att minska sårbarheten vid frånvaro av nyckelpersoner.

Hur styr nämnden arbetet med att identifiera och analysera nettokostnadsavvikelsen?

Överlag har nämnden svårt att endast analysera fritidsverksamheten i siffror i exempelvis program som Kolada. Nämnden påpekar att många kommuner har anläggningar i bolag osv vilket gör underlag svårt att jämföra utan att föra dialog kring vad siffrorna egentligen avser.

Avdelning Bad har god kontakt med övriga badanläggningar runt om i Sverige och gör jämförelser kring intäkter/kostnader.

Fritidsförvaltningen har avvaktat ytterligare instruktioner från central ekonomi, utfall nämnden förväntas göra jämförelser med några specifika kommuner (lika för hela Umeå kommun) eller om respektive förvaltning själva bestämmer vilka de gör jämförelser med.

Hur arbetar nämnden med tillgänglighetsfrågor? Både när det gäller digital och fysisk tillgänglighet.

Fritidsnämnden arbetar med tillgänglighetsfrågor på följande sätt:

- Fritid unga har särskilda grupper/dagar/träffar anpassade för unga med olika behov (Bl.a. Mariehemsgården)
- Fritid för alla är en fritidsverksamhet för unga vuxna med funktionsnedsättning av olika slag
- Arbete med fysisk tillgänglighet kring friluftsliv som grillplatser, utflyktsmål, leder, badbryggor, och fiskebryggor m.m.
- Föreningsstöd till föreningar med särskild verksamhet för personer med funktionsnedsättning samt föreningsstöd till övriga föreningar för att anpassa verksamhet eller lokaler (nytt regelverk 2021)
- Införande av ett nytt bokningssystem genomförs 2020 som ska förenkla och skapa ökad tillgänglighet att boka lokaler och anläggningar, innebär att förenkla bokning, inpasseringskoder, betalningsfunktion
- Arbete med tillgänglighet på Navet
- Samarbete med Parasportförbundet där det finns fritidshjälpmiddel att låna/hyra för fritidsaktiviteter
- Samarbete med Västerbottens idrottsförbund med Fritidsbanken i syfte att öka tillgängligheten med utlåning av utrustning gratis för Umeå kommuns invånare.

Hur arbetar nämnden med att främja en god arbetsmiljö i sina verksamhetsområden?

Samtliga avdelningar inom nämnden genomför ett systematiskt arbetsmiljöarbete med medarbetarenkäter, resultat- och utvecklingssamtal. Nämnden gör löpande riskbedömningar, skyddsronder samt övriga åtgärder som finns i årshjulet för arbetsmiljöarbetet. Redovisning av medarbetarenkäten gjorde nämnden 2019-11-27, §69. Årlig uppföljning av det systematiska arbetsmiljöarbetet, SAM 2019, redovisades till fritidsnämnden 2020-03-20, § 17. I anslutning till fritidsnämnden 2019-10-30 genomgick nämnden en utbildning i arbetsmiljöansvar.

Hur arbetar nämnden med att säkerställa en långsiktigt stabil sjukfrånvaro på låg nivå?

Nämnden arbetar med att säkerställa en långsiktigt stabil sjukfrånvaro på låg nivå genom ett systematiskt och psykosocialt arbetsmiljöarbete samt Lean-filosofin och dess verktyg vilket enligt nämnden innebär ökad delaktighet, tillit, medborgarfokus och förbättringsarbete.

Vilka är nämndens utmaningar på kort och lång sikt?

En utmaning som nämnden står inför på både kort och lång sikt är att få resurser som motsvarar verksamheten samt reinvesteringsmedel för att kunna vårda det nämnden redan har.

På kort sikt är en utmaning att hantera intäktsbortfallet på grund av Covid-19.

En utmaning på lång sikt är lösning för hyran på Navet som är på 4 mnkr.

Övriga utmaningar för nämnden är bristfälligt underhåll av anläggningar där resurser saknas samt samverka med andra förvaltningar, som exempelvis skolan, när det kommer till samnyttjande av gemensamma lokaler.

Har nämnden, utifrån genomförd risk- och konsekvensanalys, säkerställt en tillräcklig intern kontroll och uppföljning av hanteringen av Corona-krisen?

Enligt nämnden har de mottagit löpande information veckovis angående läget för förvaltningen. Ledningsgruppen har dagliga pulsmöten samt för en löpande logg avdelningsvis med genomförda insatser på grund av Covid-19.

3.2 Nämndspecifika frågor

Hur arbetar nämnden med att utveckla det rörliga friluftslivet i kommunen, kopplat till tillgång till skog och mark?

Nämnden arbetar med att utveckla det rörliga friluftslivet i kommunen, kopplat till tillgång till skog och mark, genom att vidta följande åtgärder:

- Ta fram en friluftsplän för Umeå kommun
- Bedriva fiskevårdande åtgärder
- Bedriva skötsel av egna friluftsområden tex Tavelsjöleden, Nydala, Kont m.m.
- Bidrag till föreningsdrivna områden

Hur säkerställer nämnden en jämställd fördelning av bidrag till tjejers och killars idrottande?

Nämnden gör följande åtgärder:

- Analys av aktivitetsstödet ur jämställdhetsperspektiv görs årligen och är ett mål som rapporteras till nämnd
- Övriga bidrag analyseras också vid intern årlig utvärdering av hanteringen av bidraget (bilaga utvärderingsmall). Utvärderingen genererar förbättringsförslag som tas med vid nästa års fördelning av bidrag.
- I samverkan med studieförbund har olika åtgärder gjorts för att uppmuntra jämställdhet inom idrotten och annan föreningsverksamhet (Futebol da forca, make equal m.m.)
- Observera att bidrag ges till föreningsverksamhet och inte till enskilda individer. Föreningen får samma belopp för killar och tjejer. Eventuella skillnader i fördelning av aktivitetsbidrag beror på att färre tjejer idrottar i förening. Detta i sin tur beror på övergripande samhällsstrukturer som nämnden menar är svåra att förändra. Det finns traditionellt även skillnader i vilka idrotter som lockar tjejer/killar. I Umeå är bidragen generellt väldigt jämnt fördelade. Tillgång till ändamålsenliga lokaler och anläggningar kan vara en viktigare fråga.
- Civilsamhällets och i det här fallet föreningarnas självständighet och egen organisering är viktiga demokratiska principer. Samverkan ska ske enligt kommunens övergripande strategiska plan.

Hur ser samordningen ut i kommunkoncernen avseende t.ex. lokalutnyttjande, anläggningar, gräsplaner?

Enligt nämnden är samordningen bristfällig gällande långtidsplanerat underhåll för fritidsförvaltningens operativa verksamhet (LPU). Det gäller också samnyttjande i skolan gällande vissa fritidsgårdar, vilka ytor som kan/ ska nyttjas som fritidsgård. Svårt även med reinvesteringar gällande inventarier till gemensamma lokaler.

Den gränsdragningslista som finns upprättad tolkas olika beroende på driftområde i Umeå. Fritidsnämnden tog över ansvaret för konstgräsplaner från fastighet, men utan ekonomisk kompensation.